

Védjük meg gyermekeinket, tegyünk lakatot a könyvesboltjainkra!

A szerbiai értelmiségiek között egyre gyakrabban hangzik el a meglepő állítás: Milošević idején a média helyzete jobb volt, mint napjainkban. Nehéz összehasonlítani a kettőt, hiszen az eszközök és a módszerek különböznek. Milošević idejétmúlt puritán autokrata uralkodó volt, a háború prófétája, aki hatalmának fenntartása érdekében primitív agresszív módszerekkel élt. Az autokrata eszmékkel túl korán jelentkezett, és korszerűtlen módszereket alkalmazott, amivel Szerbiát kitagadott páriává tette. A doktrinális abszolutista nem tudta alkalmazni a posztmodern relativizmust. Vagy-vagy helyzetet teremtett: vagy vele, vagy ellene. Nem hozott létre kocsonyás közreputat. Húsz év után az autokrata hatalom eszközei és módszerei, jelszavai modernizálódtak, Vučić senkit sem kényszerít vagy-vagy helyzetbe, ellenkezőleg, tárt karokkal fogadja a „megtérőket”, köztük azokat is, akik hajdan Milošević elszánt ellenfelei voltak. Sikerült egy táborba terelni a hajdani nacionalistákat, a hajdani európeereket, elnyerte azoknak a rokonszenvét is, akik tegnap rossz lelkiismerettel szolgálták Miloševićet. A homlokzati demokrácia az autokrata rendszer fügefalevele lett, aminek köszönve az önkéntes szolgaság erkölcsi alibire tett szert. Vučić híveinek ugyan van egy hangadó kemény nacionalista magja, de rendszerét nem ez, hanem nagy kiterjedésű, viszonylag rugalmas holdudvara biztosítja. Ennek a rétegnek a szereplői „kényszerpályán” („valamiből élni kell”) szolgálják azt a rendszert, amelynek alapelvei ellentmondanak a személyes meggyőződésüknek.

Valójában ez a „parttalan” kocsonyás holdudvar amortizálja a komolyabb társadalmi és politikai konfliktusokat. Nekik köszönve a rendszer túlélte az eddigi válságokat. Milošević rendszere jó tíz év után omladozni kezdett, a társadalomban ébredezett a gyanakvás, hogy közeleg a vég, Vučić azonban tíz év után is viszonylag szívósan túléli rendszerének permanens válságait.

Várható, hogy ez történik az éppen időszerű Velja Nevolja-afférral is. A futballhuligánok egy csoportja szörnyűséges gyilkosságokat hajtott végre, embereket kínoztak, és az egyik Belgrád környéki villájukban, a „mészárszéken” meggyilkolták őket, a holttesteket ipari húsdarálóval bedarálták, majd a Dunába vetették. A független sajtó már évekkkel ezelőtt figyelmeztetett, hogy a banda tagjainak titokzatos kapcsolatuk van a hatalommal. A kormány erélyesen tagadta, azán egészen váratlanul – mint derült égből a villámcsapás – letartóztatták a bandavezért, Velja Nevolját és vele együtt harminc bűnözőt.

A kormánypárti média tudósított a nyomozás sikereiről, és a nézők megörökönyödésére bemutatta a bedarálásra kész, lefejezett holttesteket. Vučić elnök személyesen kommentálta a képsorokat, őt pedig követte Vulin belügyminiszter. Az ügyészségről viszont kiszivárgott Velja Nevolja és társai

vallomásának jegyzőkönyve. Azt bizonygatták, hogy közeli kapcsolatban álltak a Szerb Haladó Párt politikusaival. Velja Nevolja azt is elmondta, hogy személyesen találkozott Aleksandar Vučićyal, aki szolgálatokat kért tőle, ő pedig teljesítette kérését: bandája móresre tanította a sztrájkoló taxisofőröket, és segített a rendőrségnek a tavaly nyári Parlament előtti demonstrációk szétverésében. Különösen büszke volt arra, hogy elhallgattatta az ellenséges érzelmű fociszurkolókat, akik a *Partizan* futballesapat arénájának egyik lelátóján rendszeresen skandálták, hogy „Vučić – pederaszta”.

A kormánypárt tagjai szerint ez galád ellenzéki koholmány, Aleksandar Vučić államelnök pedig bejelentette, hajlandó poligráfus hazugságvizsgálatnak alávetni magát, és ha a gép azt mutatja ki, hogy nem mond igazat, azonnal távozik a tisztségéből, és életfogytiglani börtönbüntetést fog kérni.

A nyilvános bírósági tárgyalás még nem kezdődött el, de az uborkaszezonban egy másik tárgyalás borzolta a kedélyeket. Végre sor került az „Ivanjica-botrány” bírósági tárgyalására. Tavaly ugyanis a gyanútlan rendőrség drogtermelőket fülelt le a kormánypárt által sokat dicsért zöldségtermesztő birtok katakombáiban. A rendőrség nyilvánosságra hozta, hogy Európa legnagyobb drogtelepére lett. Kiderült, hogy a telep tulajdonosa titkosrendőri igazolvánnyal rendelkezett. A nyomozók azt is nyilvánosságra hozták, hogy a rendőrség is bekeveredett az ügybe, hiszen rendőrök őrizték a telepet. A kormány azonban megnyugtatta a lakosságot: alacsonyabb rendfokozatú rendőrökről van szó, akik majd súlyos büntetésben részesülnek.

E két főbotrány mellett a többi hétköznapi incidens szóra sem érdemes.

90

A kormánypárt sikerrel hatástalanítja a vádakát, a felelősséget az ellenzékre hárítja, amiben élen jár a kormánypárti bulvársajtó és a Pink nevű, nemzeti frekvenciával rendelkező tévé. A kormánypárt gumibotja a neki nem megfelelő egyéneket kompromittáló bulvársajtó, amely napról napra gyártja az ellenzéki politikusokat befeketítő álhíreket, de helyt kapnak a kipécézettek között írók és színészek is. Legutóbb két ellenzéki vezért azzal gyanúsítottak, hogy ők idézték elő a belgrádi polgárok egészségére nézve veszélyes vincai szeméttelptüzeket. A szakemberek megállapították, hogy mi okozta a tüzet, de ez nem akadályozta meg a Szerb Haladó Párt két aktivistáját, hogy továbbra is vádolja az ellenzékét. Nebojša Bakarac kormánypárti képviselő egyenesen pirománoknak nevezte őket. Máskor ugyanazok a politikusok a nyilvánosság előtt ismertetik, hogy az egyik ellenzéki vezetőnek hány külföldi bankban van folyószámlája, és mekkora összeg fekszik rajta. Néha olyan gyorsan gyártják az álhíreket, hogy nem létező bankokat neveznek meg. Elvesztik a bírósági pereket, de ez nem számít, a hír sokkal gyorsabban terjed, mint a helyreigazítás.

A kormányzat egyelőre sikeresen védekezik: a közvélemény-kutatók adatai szerint a tavaszi parlamenti választás nagy esélyese. A polgárok némán figyelik az eseményeket, Szerbiában azonban a tömeg viselkedése kiszámíthatatlan. Egy-egy tömeges demonstráció a legváratlanabb pillanatban tör ki, aztán hosszú csend következik. Időnként a csend is baljós, tehát megszívlelendő Sándor szerb király megállapítása, hogy a nép akkor a legveszélyesebb, ha elnémul.

Ebben az évben Szerbia elnémult, kisebb ökológiai tüntetésekre kerül sor, csak néhány urbánus lázongás tört ki. A folyók vize váratlanul bevörösödik, senki sem tudja, miért. Az egyik vállalkozó szabályos engedéllyel építkezni kezd, éppen az alapokat készíti elő, miközben a szomszédos ház összedől. Megtörtént ez Belgrádban és Újvidéken is. A városok vezetősége valahogy lecsillapítja a lakókat, de rövidesen kitör az újabb lokális botrány.

A vajdasági magyar kisebbség sem kerülheti el a botrányt. A Magyar Nemzeti Tanács elnöke arra kérte a Tanyaszínház vezetőit, hogy szakítsák meg vajdasági turnéjukat, és az előadásokat csak Kavillón¹ tartsák meg, játsszanak ott, amíg a kedvük tartja. A rendező náci időket emlegetett. A Magyar Nemzeti Tanácsot eddig is bíráló szerbiai független sajtó élt a lehetőséggel, és sortűz alá vette a nemzeti tanácsot. Azzal érvelt, hogy a Vučić és az Orbán iránti szuperlojális MNT lopakodó cenzúrát vezetett be. A független magyarországi sajtó ugyancsak elítélte a MNT „atyai kérelmét”, nyilván a Fidesz befolyását látta benne. Az értelmiség petíciót írt alá a művészi szabadság védelmében. A balszerencsés MNT azt bizonygatja, hogy csupán a „prasnya beszédet” és a káromkodásokat kifogásolta, más eszmei kifogása nincs. A gyermekeinket védi! A magyarázat gyermekded, de sokkal nagyobb gond, hogy az MNT saját csapdjába estt bele. A Vajdasági Magyar Szövetség koalíciós partnere, a Szerb Haladó Párt nemrégii választási jelszava ez volt: „Gyermekeinkért”. A Fidesz a legújabb homofób törvény meghozatalakor szintén a gyermekek védelmét helyezte előtérbe. Ezek után lépni kellett a Vajdaságban is. Igen, csak hogy itt nincs Helsinki Bizottság, nincsenek a VMSZ-t bíráló jogvédő szervezetek, nincsenek korrupcióellenes szervezetek, nincsenek oknyomozó, tényfeltáró újságírók. Nem jelent meg egyetlen gyanús tartalmú könyv sem. Időnként az interneten feltűnik egy-egy „akadékoskodó” cikk, de egy rangos párt nem harcolhat internetfantomok ellen. A VMSZ csapdába került, mert nincs valamirevaló ellenség, a 2000 óta tartó egypártiság megtisztította a szellemi életet. Nem volt más, mint az eddig kiemelt fontosságú projektumok közé besorolt Tanyaszínház atyai dorgálása. Kapóra jött a „prasnya beszéd”, van mitől védeni a gyermekeinket! Így lett a Tanyaszínház kollaterális áldozat. A botrány a szokásos vajdasági magyar kompromisszummal fejeződött be. A MNT által kinevezett Tanyaszínház vezetősége megalkudott az MNT-vel. Marad a kiemelt fontosságú pozíció. Az értelmiség petíciót fogalmazott meg, így könnyített lelkiismeretén. A petíció pedig jól jött a VMSZ-nek, legalább Budapestnek bizonyíthat, hiszen megvívta hősi harcát: megvédte gyerekeinket.

Egyébként rend van és nyugalom. Következnek a sikerek. A nagy kánikulában Magyarokanizsán az ismert Fidesz-politikus, Németh Szilárd átadta a 21. század követelményeinek megfelelő, a sportolók fizikai és szellemi felkészüléséhez méltó birkózóakadémiát, amely a magyar kormány egymilliárd 273 millió forintos támogatásával jött létre. Németh Szilárd elmondta, hogy az akadémia az „*Egy szőnyegen-egy nyelven, együtt a magyar birkózásért*” el-

¹ Észak-bácskai, nem önálló település, Topolya része (magyar nevén Rákóczi-falu vagy Rákóczi-telep). – A szerk.

nevezésű program keretében jött létre. Kövér László, a magyar Országgyűlés elnöke Szerbiába látogatott. Vučić elnökkel egy találkozón hangsúlyozták, hogy történelmi csúcson van a két ország kapcsolata, amit csak üdvözölni lehet. Kövér köszönetet mondott mindazért, amit Szerbia tesz a magyar nemzeti kisebbség helyzetének javítása érdekében. Ennek a valóság alapját nyilván az idén sorra kerülő népszámlálás adatai fogják alátámasztani vagy cáfolni. Minden kisebbségpolitikának van egy látható és láthatatlan része. Az idén kiderül, hogy melyik a hitelt érdemlő. Kövér meglátogatta a magyar adófizetők pénzéből épülő topolyai focistadiont is. Sokat hallottam arról, hogy a nemzeti identitás megőrzésének szemszögéből a birkózás mellett milyen fontosak a focistadionok, de ezúttal jó néven vettem volna, ha Kövér meglátogatja a topolyai magyar könyvesboltot is. Harminc évvel ezelőtt volt ott egy imponáló magyar könyvkereskedés, de azóta hiába érdeklődöm, a rossz nyelvek szerint bezárták. Nos, ha Kövér kifejezte volna az óhaját, hogy nem csupán a futballstadiont kívánja meglátogatni, hanem a könyvkereskedést is, akkor a magyar kisebbségi vezetők erre az alkalomra nyitottak volna egy kicsalábon forgó magyar könyvkereskedést.

Parászka Boróka

Bevezetés az apokalipszisbe

92

Cigányok ezek. Jobb is, ha nem jön – mondja egyik tanár a másiknak Jónás Tamás *Apuapuapu* című könyvében. A beszélgetés fültanúja a gyerek (Jónás Tamás), akiért a tanárok házhoz mennek, hogy balatoni jutalomnyaralásra vigyék. Végül nem viszik, mert „cigányok ezek”. A döntésnek fültanúja a gyerek, akiről épp kedvenc tanárai mondanak le, s aki azért bujkál, mert a táborozáshoz se cipője, se nadrágja. Tanúja és áldozata saját életének.

A nyár folyamán, megint azzal kísérletezem, mit jelent tanúnak lenni. Tanúságtétel – írnám bibliai hévvel, ha engednék saját szentimentalizmusomnak, és nem tartana vissza az arányérzésem. (Engedek, és nem tart vissza.)

Heteken át lángolt Görögország. A lángoló Evia szigetére utaztam, pedig a hírek tele voltak mindazzal, amit tudni kell. Hány négyzetméter kapott lángra, mi semmisült meg. Élő egyenes adásban jött a katasztrófa, megteltek a címlapok a mindent felemésztő lángokkal – fogyasztóbarát tartalom, szörnyülködnek kíváncsisággal és rettenettel a népek a szemük előtt kibomló katasztrófán. Minek odamenni?

Itt van például a szag. Az Evia szigetét körbeburkoló füst, ami napokkal a tűzvész után sem oszlik. Már a sziget felé araszoló kompon belemar az ember orrába. Sokáig kell szagolni, míg felsejlik, mi mindent üzen a levegő. Sajátos eleggyé áll össze a szénné égett erdők szaga. Az erdők között lángoló kaptároké. A lángok által letarolt házaké. A tűzben megolvadt műanyag

öntözőcsöveké. Az út mentén kiégett autóké. A felperzselt kakukkfűmezőké. Ezt a tragédiát, ami a levegőben lebeg, amit muszáj belélegezni, ami elhomályosítja a tekintetet, ezt nem hozzák a címlapok. Nem nyomtatható, nem pixelre váltható tragédia. Ehhez tanúnak kell lenni.

Hol áll a tanú? Kívül vagy belül a történeten?

Űl a gyerek Jónás Tamás a felnőtt Jónás Tamás könyvében a tanári előtt. Hallja, hogy szidják az anyját, mert lyukas cipővel, inggel engedi iskolába. Tanúja a szidalmaknak. Vele szemben ül a titkárnő. Tanúja annak, ahogy tanúja a gyerek az anyja megalázásának. A szégyen és a düh így válik partalanná és elviselhetetlenné. Egymás tekintetében semmisülünk meg.

Vagy épp ez a tekintet ment meg? Chronián szállok meg, kis eviai üdülőfalu, egészen lent, a tenger partján. A föld addig fekete, ameddig a tenger hullámai elérnek. Odáig tartott a tűz, összeért a tűz- és vízvonal. Házigazdám negyvenes férfi, abban a korban, amikor már sokat látott az ember, de még elég könnyedséggel rázza le a gondokat a válláról. Takaros villája van, békeidőben kedvvel járnak ide a turisták, békeidőben nem volt baja. De most megtört: a tűz elől elmenekültek a vendégek. Ha ez így marad, a csőd kerülgeti. És ő a szerencsés, mert a szomszédnak oda lett háza, autója a tűzben. Hozzá, most még, nem értek el a lángok. Örül, hogy nála szállok meg. Örül, hogy dolgozni jöttem ide. Saját szememmel látni a tüzet, tanúskodni. Hálásan és sokat mesél a soha nem látott méretű tűzről. A rá leselkedő szegénységről nem beszél. Hezitálok, hogy kérdezzem-e. Mi lesz, ha az egykor mesés tengerpart így marad: elüszkösödve, elkoszolódva. Ha nem lesz elég pénz újrabeépíteni az üdülőket. Ha nem lesz se pénzük, se kedvük az embereknek ide utazni. Ha megfogam és szárba szökken a szegénység itt, ahol nyoma sem volt eddig: mi lesz? Tanúja vagyok, és/vagy fizető vendége. Ilyen kérdéseket nem tehetek fel. A szegénységről neki is, nekem is csak sejtelmeink vannak, könnyen félreseperhető tapasztalataink.

Nekem lehetne bensőségesebb is. Őszintébb? Katasztrófaövezeteket bújok évek óta. Cigánytelepekre járok nap mint nap. Ki- és belépek a szegénység dimenzióiba. (De szenttelen kép, de hülye, így marad.) Mintha valóban lenne be- és kijárat. De nincs: tanúskodással kísérletezem, valójában leselkedem. És tekintetem nem csak végigpásztazza a szegénység, a válság tájait, történeteit, helyzeteit, de konzervál is, meg is bélyegez. Illetlenül sért, kiszolgáltatottá tesz. Nem lehet ezt jól csinálni.

Napokon át autózom az eviai dombok között, apró falvak, méhésztelepek, fenyőgyantagyűjtők kolóniáit figyelem. Az út mentén kegyhelyek: fémkeretben, üvegablakok mögött szentképek. A tűz megszenteltségtelenítette ezeket is. Az üvegablakok elpattantak, a fémkeret meggörcbült, a szentkép pernyeként elszállt. A szentség üres, kormos helye maradt. Egy helyen lángra kapott a temető. A fehér síremlékekre, ortodox szobrocskákra, groteszk fekete maszat tapad. A kőborítás a sírok felett beomlott: felhasadtak az örök nyughelyek, mintha valami tüzes feltámadás söpört volna végig itt.

Szabad-e tanúként a felhasadt sírokba leskelődni? A szétrobbant kegyhelyek üvegszilánkjain taposni? A domboldalba vájt házak leégett tetején a hátrahagyott otthonokba pillantani?

A dolgok maguktól omlanak össze. De nem maguktól épülnek. Talán az is igaz, hogy magában az építésben van benne az összeomlás, együtt készül a szakadás az öltéssel – olvasom Jónás Tamást.

Sajnos sokkal később olvasom, mint ahogy az Athénból Eviára, a természetbe menekülő egykori hivatalnokkal, Elenivel találkozom, jobban érteném pedig a szegyenét. Épphogy leparkolok a kis erdőszéli falucskában, amikor megszólít. Jól beszél angolul (ellentétben azokkal, akik nem kiszöktek ide, hanem mindig is itt éltek – ők az egynyelvű, mogorva erdei görögök). Mesél és mesél arról, hogyan vette körül a tűz a falut, hogyan égtek le sorra egymás után a házak, hogyan kezdődött a menekülés éjfél tájban. Kapkodva, ügyetlenül. Hogyan várták a segítséget hiába. Hogy a falu tehetetlensége hogyan vezetett az összeomláshoz. A szakadás együtt készült az öltéssel – mondja Eleni is, és váratlanul elsírja magát a beismerés alatt. Zokog a mikrofonba, amit a szája elé tartok. Ennél a résznél sírja el magát, amikor a falu, az ország tehetetlenségéről beszél, a tűzkatasztrófát előidéző okokról. Szabad-e a sírás és a szegyen hangjait rögzíteni? Gyónás ez, ahogy Eleni beszél, és én vagyok a gyóntatója, a tanú. Fel sem menthetem, meg sem vigasztalhatom. Az egyetlen, ami nekem jut: hogy jelen lehetek, mellette állhatok. Tehetetlenül magam is. Mire jó ez? Hány ilyen, különböző vidékekről gyűjtött zokogásokat őrzök a hangtáramban? Mi lesz az emberi hanggal és az emberi sírással, ha megfelelő formátumban elmentik, címet adnak neki, tömörítik, és különböző lejátszókkal újra és újra lejátszzák? Rádiós doku, hangriport szerkesztésekor kicsomagoljuk. Dekázunk a másodpercekkel. Feszésre vágott nyilatkozatok alá keverünk egy-két másodperc sírást, aláteszünk egy kis zenét a zenei szerkesztő szigorú utasítása szerint. Először a zokogás az erős, majd elhalkul, és jön a jól komponált zene, hogy az maradjon meg a hallgatóban, ez a kiszámítható hatás, és ne az emberi hang kapkodó szipogása, az orrszívás, csuklás. Így lesz az emberből hamis tanú. Vagy már eleve az, és nem is lehet más.

A legjobb versek szegyenletes hazugságok. Félrebeszélések. Mesék. Ritmusuk ismeretlen, céljuk ködös vagy nem létező.

Riportot írok, nem verseket. A görög tűzvész nyomában járok, miközben Jónás Tamás miskolci, csernelyi, szombathelyi olvasom és hallgatom. Tanúskodni kellene az itt történekekről, a katasztrófákról, amelyek majd utoléri Bulgáriát, Romániát, a Balkánt, Kelet-, majd Közép-Európát – és így tovább. Valami tanulságosat meglátni, megérteni és elmondani: ez lenne a riport. Hiteles, ténygazdag, ellenőrizhető tájékoztatás. És miközben a tényeket-tanulságokat gyűjtögetem, aközben bukkannak fel a szegyenel, reménytelenséggel, félelemmel teli részletek. A riportalanyok egy-egy kézmozdulata, szempillantása. Meséi. *Ritmusuk ismeretlen, céljuk ködös vagy nem létező.* A tűz történetei.

A méhész – meséli – hiába menekítette a méheket. A tűz épp ott érte utol a kaptárokat, ahol abban reménykedett, biztonságban vannak. És ott, ahol menthetetlennek tűnt a helyzet, ahol a lángok körbezárták a kaptárt, ott megmenekültek. Ki érti ezt? A katasztrófa kiszámíthatatlan. A pap mosolyogva vezet körbe a leégett templomon. Talpunk alatt törmelék: beomlott

az égő tető, leomlottak a falak, szentképek darabjain, az oltár maradékán járunk. Semmi bánat, semmi veszteség nem látszik az arcán. Majd valamiből újraépítjük. Majd valami lesz. Az Isten nem büntető isten, hanem kegyelmes isten – figyelmeztet, vagy vigasztal. Az olíva termelő sétálni hív az olívaligetbe. Hétszáz fája veszett oda, aki nem látott hétszáz feketére üszkösödött fát állni a ragyogó napsütésben, mit sem sejt abból, mit jelent a tűzhalál. A fekete törzsökön fekete levelek, a fekete levelek között fekete gyümölcsök. Minden önnön negatívjába fordult. A zöldellő olívaliget így lesz halálligetté. Az idősödő parasztember egész életét ilyen ligetekben élte le. Nem hiszi, hogy ezzel vége. Az olíva sok mindent túlél – mondja inkább magának, mintsem nekem –, szárazságot, betegséget, tüzet. Lehet, hogy ezek is kihajtanak majd jövőre, csak ki kell várni. A fekete leveleket, gyümölcsöket simogatja: amíg zöldelltek, azt mondogattam, drágaságaim. De most mit is mondhatna még? És ott van még a mézszáros, akinek az állatai megbolondultak a tűzben. Az egyik szarvasmarha kitört a karából, és nekiiramodott a lángoló erdőnek. Alig hozták vissza, máris megszökött, újra és újra, mintha nem tudna szabadulni a vérvörös erdő látványától, vonzaná vagy úzná a pokoli meleg. Le kellett vágni – lóbálja a véres bárdot szelíden a gazda, mit tehattünk volna? Olyan szelíden beszél a bolond állatról, mintha csak elringatta volna, jó útra terelte volna. Az állat felkoncolva már ott van a kamrában, a hűtőben. Ínséges idők jönnek a tűz után, beosztják a húsát. Az elszenesedett temetőbe új halottat temetnek, a régi, felnyíló sírokat még le sem tudták zárni. Ülnek az emberek némán, isszák a rakit. Nézik a falujuk hamvát, hogy fújja a szél. Görögök.

Figyelem, rögzítés, visszaolvasás, ráolvasás és megosztás. Ezek sűrűmánya a szeretet.

Ez történt 2021 lángoló nyarán: bevezetés az apokalipszisbe. Görög méhészek, papok, parasztok rövid történetei. Magyar vagy cigány hangra? Kísérlet (megint) a tanúskodásra. Jónás Tamásra hangolva.

A riportútról hazafelé már nemcsak a görög, hanem a bolgár dombok is lángoltak. Minden külön értesítés helyett, van bizonyosság. A tűz nem áll meg.

(A szövegben szereplő részletek Jónás Tamás *Apuapuapu* című könyvének idézetei.)